

ECRI

European Commission against Racism and Intolerance
Commission européenne contre le racisme et l'intolérance

CRI (99) 51
Version moldave
Moldovan version

Comisia Europeană împotriva Rasismului și a Intoleranței

ECRI: abordarea "de la țară la țară"

RAPORT ASUPRA MOLDOVEI

COUNCIL OF EUROPE CONSEIL DE L'EUROPE

Pentru o informare ulterioară asupra activității Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței (ECRI) și asupra altor activități ale Consiliului Europei în acest domeniu, vă rugăm să ne contactați la adresa:

**Secrétariat de l'ECRI / Secretariat of ECRI
Direction Générale des Droits de l'Homme - DG II /
Directorate General of Human Rights – DG II
Conseil de l'Europe / Council of Europe
F - 67075 STRASBOURG Cedex
Tel: +33 (0) 3 88 41 29 64
Fax: +33 (0) 3 88 41 39 87
E-mail: combat.racism@coe.int**

Consultați pagina noastră web : www.coe.int/ecri

INTRODUCERE

Comisia europeană împotriva rasismului și a intoleranței (ECRI) a fost creată în 1994, la inițiativa primului Summit al Șefilor de Stat și de Guvern din Statele membre ale Consiliului Europei, în scopul combaterii problemelor sporite de rasism, xenofobie, antisemitism și intoleranță ce amenință drepturile omului și valorile democratice din Europa. Membrii ECRI au fost aleși pentru competența lor recunoscută în probleme privitoare la rasism și intoleranță.

În fața ECRI a fost pusă problema: de a examina și a evalua eficiența măsurilor legislative, politice și de altă natură întreprinse de statele membre în scopul de a combate rasismul, xenofobi, antisemitismul și intoleranța; de a propune acțiuni de perspectivă la nivel local, național și european; de a formula recomandări de politică generală către Statele membre; și de a studia instrumentele juridice internaționale aplicabile în această materie, în vederea consolidării lor în caz de necesitate.

Unul din aspectele activității desfășurate de ECRI pentru îndeplinirea mandatului acordat este metoda abordării "de la țară la țară", care constă în evaluarea situației în fiecare dintre Statele membre, în vederea asigurării guvernelor cu propuneri utile și concrete. Procedura adoptată pentru pregătirea raportului specific asupra țării poate fi prezentată în felul următor:

- a) colectarea preliminară a informației și pregătirea textului proiectelor preliminare ale rapoartelor de către mici grupuri de lucru ale ECRI. Sursele preliminare de informare folosite sunt foarte diverse, incluzând, inter alia, răspunsurile guvernelor la chestionarele trimise de ECRI, contribuțiile actualilor membri naționali ai ECRI, informații asupra legislației naționale colectate pentru ECRI de către Institutul de Drept Comparat din Suedia¹, informații parvenite de la organizații neguvernamentale internaționale și naționale din diverse publicații și mass-media.
- b) ECRI examinează și discută proiectul preliminar al raportului asupra situației din fiecare țară în sesiune plenară și adoptă proiectul de raport.
- c) Raportul este trimis guvernelor în vederea inițierii unui dialog confidențial prin intermediul unui funcționar de stat numit de guvern. Proiectul raportului asupra Statului este reexaminat și posibil revizuit în lumina comentariilor parvenite ulterior.
- d) Raportul final este adoptat de către ECRI în cadrul sesiunii plenare și este transmis guvernului țării în cauză prin intermediul Comitetului Miniștrilor al

¹ *Raportul pregătit de către Institutul din Suedia (ref: CRI (98) 80), asupra legislației relevante din Statele membre ale Consiliului Europei este disponibil pe pagina web: www.ecri.coe.int și, varianta tipărită, la Secretariatul ECRI*

Consiliului Europei. După expirarea unui termen de două luni de la data transmiterii lui, raportul este adus la cunoștința publicului, dacă guvernul țării în cauză nu va cere în mod expres nepublicarea lui.

Până în prezent au fost publicate șase serii ale rapoartelor specifice asupra țărilor elaborate de ECRI, în septembrie 1997, în martie 1998, în iunie 1998, în ianuarie 1999, în martie 1999 și, respectiv, în mai 1999². Cea de-a șaptea serie a rapoartelor specifice asupra țărilor a fost transmisă guvernelor statelor în cauză în septembrie 1999, și, astfel, acum este publicată³.

Raportul care urmează conține evaluarea situației și recomandările ECRI referitoare la Moldova.

Trebuie de menționat că, ECRI, realizează procedura "de la țară la țară" elaborând rapoarte specifice asupra celor patruzeți de State membre ale Consiliului Europei. Cu această serie, a VII-a la număr, au fost definitivare rapoarte asupra tuturor Statelor membre ale Consiliului Europei⁴. Ordinea în care au fost elaborate rapoartele nu are altă semnificație decât aceea că primele rapoarte urmează a fi completate.

Publicarea acestui raport prezintă începutul unui proces continuu activ de schimb între ECRI și fiecare dintre Statele membre, în vederea identificării soluțiilor problemelor de rasism și intoleranță ce se întâlnesc în Europa. De asemenea, ECRI va saluta încadrarea în acest proces a organizațiilor neguvernamentale și a altor partide preocupate de acest domeniu, prin aceasta se va asigura ca activitatea să fie atât constructivă și utilă, cât și posibilă de realizat.

Începând cu 1999, ECRI a purces la definitivarea procedurii de rapoarte asupra statelor, examinând modalitatea, conform căreia guvernele actuale vor putea lua în considerare propunerile conținute în ele, modernizând conținutul lor în general și concentrându-se mai profund asupra problemelor specifice de un interes sporit. În perioada 1999-2002, câte 10 state anual vor obține adresări de acest fel.

* * *

² Primele șase serii conțin rapoarte asupra următoarelor state: Andorra, Austria, Belgia, Bulgaria, Republica Cehă, Danemarca, Elveția, Estonia, Finlanda, Franța, Germania, Grecia, Ungaria, Islanda, Irlanda, Italia, Letonia, Liechtenstein, Lituania, Luxembourg, Malta, Olanda, Norvegia, Polonia, Portugalia, România, Rusia, San-Marino, Slovacia, Slovenia, Spania, Suedia, "fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei", Ucraina și Regatul Unit.

³ Rapoartele asupra Albaniei, Croației, Ciprului, Moldovei și Turciei.

⁴ Deoarece Georgia a aderat la Consiliul Europei în aprilie 1999, ECRI va începe pregătirea raportului asupra Georgiei.

RAPORT ASUPRA MOLDOVEI⁵

Introducere

Republica Moldova și-a declarat independența față de fosta Uniunea Sovietică în 1991. La fel ca și alte State din Europa Centrală și de Vest, Moldova parcurge o perioadă foarte complicată de tranziție economică și politică. Necesitând atenție în orice circumstanțe acest proces este agravat de situația economică dificilă, ce are ca consecință restricții bugetare, și, ce este mult mai important, de existența tensiunilor, cauzate de divergențele de interese ale diferitor grupuri etnice prezente pe teritoriul Moldovei.

Din acest punct de vedere, în timp ce disensiunea cu minoritatea găgăuză din partea de sud a republicii a fost rezolvată într-un mod aparent satisfăcător, încă se mai așteaptă soluționarea stabilă a conflictelor și tensionărilor din regiunea de pe malul stâng al Nistrului⁶, regiune în care actualele autorități ale Moldovei nu dețin controlul. În această regiune, unde etnicii moldoveni constituie o minoritate comparativ cu etnicii ruși și ucraineni, problemele de discriminare împotriva moldovenilor continuă să fie cauza unor îngrijorări serioase. Negocierile referitoare atât la relațiile dintre autoritățile Moldovei și liderii autoproclamatei Transnistrii, cât și la statutul acestei regiuni, după cum s-a dovedit, se desfășoară foarte lent. Această situație atrage pericolul instituționalizării problemei din această regiune, fapt ce ar prelungi suferințele populației de pe ambele maluri ale râului.

Fiind un nou stat democrat, Moldova se află în procesul de adaptare la standardele internaționale recunoscute cu privire la drepturile omului. Prin urmare, aceasta este o posibilitate bună de a ține cont de problemele de rasism și intoleranță. Deoarece, după cum a fost menționat mai sus, există tensiuni etnice, atenția trebuie să fie acordată prevenirii și dezvoltării legislației specifice pentru combaterea oricăror probleme ce ar putea apărea.

⁵ ***Notă: Evenimentele desfășurate după 5 februarie 1999 nu sunt reflectate în studiul ce urmează și nu s-a ținut cont de ele în concluzii și propuneri.***

⁶ *În documentele folosite de către ECRI la pregătirea raportului, această regiune deseori a fost numită Transnistria.*

Unele dintre domeniile importante identificate de către ECRI ce merită o atenție deosebită ar include:

- importanța monitorizării implementării măsurilor legale și de alt ordin, recent stabilite, inclusiv funcționarea legii cu privire la statutul juridic special al Găgăuziei.
- Dezvoltarea unui cadru exhaustiv al legislației specifice pentru combaterea tuturor formelor de rasism și intoleranță.
- Necesitatea asigurării instruirii polițiștilor în domeniul drepturilor omului
- Necesitatea de a lichida discriminările continue față de moldoveni din regiunea de pe malul stâng al râului prin toate căile pașnice posibile, inclusiv progresul satisfăcător din cadrul discuțiilor referitoare la diferendul existent în această regiune.

I. ASPECTE JURIDICE⁷

A. Instrumente internaționale

1. Moldova a ratificat câteva importante instrumente juridice internaționale, actuale în domeniul combaterii rasismului și intoleranței. Convenția europeană a Drepturilor Omului a fost ratificată în septembrie 1997. Se notifică declarația Parlamentului referitoare la faptul că Moldova nu este în stare să asigure implementarea acestei Convenții în regiunea ce se află în prezent sub controlul autorităților autoproclamatei Transnistrii. ECRI este conștientă de faptul că autoritățile studiază acum posibilitatea ratificării Cartei Limbilor Regionale și Minoritare și a Cartei Sociale europene și dorește ca rezultatul pozitiv să fie obținut cât mai curând. Trebuie să fie luată în considerație și aderarea Moldovei la Convenția cu privire la Statutul Refugiaților din 1991 de la Geneva și la Protocolul său din 1967. În afară de aceasta, Moldova a ratificat Convenția împotriva eliminării tuturor formelor de discriminare rasială; cu toate acestea n-a fost acceptat Articolul 14 al acestei Convenții, care ar permite examinarea plângerilor individuale de către Comitetul pentru Eliminarea Discriminării Rasiale: ECRI presupune că Moldova ar fi putut accepta acest articol.

B. Prevederi constituționale

2. În iulie 1994 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat noua Constituție, care a intrat în vigoare în August 1994. În conformitate cu Articolul 4, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

3. Articolul 10 stabilește că Statul are ca fundament unitatea poporului Republicii Moldova și garantează dreptul tuturor cetățenilor la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase. Articolul 13 protejează dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la funcționarea limbii ruse și a altor limbi vorbite pe teritoriul țării. Drepturile și îndatoririle cetățenești se extind asupra cetățenilor străini și apatrizilor, cu excepțiile prevăzute de lege (Articolul 19).

4. Articolul 16 stabilește principiul egalității în fața legii, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau origine socială. Libertatea conștiinței, inclusiv libertatea confesiunii (Articolul 31), libertatea opiniei și exprimării (Articolul 32) sunt deasemenea protejate. Îndemnul la ură națională, rasială sau religioasă și incitarea la discriminare sunt interzise.

⁷ *Un studiu complet asupra legislației existente în Moldova în domeniul combaterii rasismului și intoleranței este prezentat în publicația CRI (98) 80 pregătit pentru ECRI de către Institutul de Drept Comparat din Suedia (vezi bibliografia).*

5. Restrângerea drepturilor și libertăților cetățenilor în interesul apărării siguranței naționale este prevăzută de Articolul 54 al Constituției. Cu toate că Moldova s-a angajat să nu aplice Articolul 54 al Constituției care ar aduce limitări drepturilor fundamentale ale omului, ceea ce contravine standardelor internaționale, din motive de siguranță și claritate, se resimte că Parlamentul Moldovei ar putea lua în considerare revizuirea acestui articol.

- *Legea cu privire la cetățenie*

6. Legea cu privire la cetățenie a fost promulgată în 1991. Ea oferă posibilitatea obținerii cetățeniei Moldovei tuturor persoanelor cu loc de trai permanent în Moldova și cu surse legale de existență la momentul declarării independenței țării. Legea permite cetățenia dublă în baza acordurilor bilaterale, dar nici unul din aceste acorduri nu este în vigoare.

C. Prevederi ale legislației penale

7. Moldova continuă să utilizeze Codul penal al fostei Republici Sovietice Moldovenești cu amendamente. Articolul 71 al Codului penal interzice limitarea drepturilor cetățenilor sau stabilirea avantajelor cetățenilor în dependență de apartenența lor etnică sau rasială, cât și acțiuni premeditate, care ar putea cauza divergențe sau revolte etnice sau rasiale.

8. Articolul 8 al Codului de Procedură Penală stipulează principiul egalității în fața legii și a judecării, fără deosebire de sex, rasă, naționalitate, limbă, origine, stare socială, religie, opinii sau convingeri morale.

9. S-a dovedit că nu există nici un cadru legislativ esențial referitor la rasism și intoleranță, nici o experiență substanțială a judecătorilor și a agenților de menținere a ordinii publice în tratarea acestor probleme. ECRI consideră că o atenție deosebită trebuie să fie acordată inițierii și instruirii contunue a tuturor agenților din sistemul de menținere a ordinii publice.

D. Drept civil și administrativ

10. Principiul nediscriminării este prezentat în mai multe compartimente ale legislației, inclusiv în legile cu privire la alegerile locale, generale și prezidențiale și drepturile străinilor și apatrizilor. În acest cadru, Articolul 17 al Codului Muncii interzice discriminarea în procesul recrutării bazate, inter alia, pe sex, naționalitate, rasă sau religie. Autoritățile încurajează monitorizarea implementării actuale a acestei prevederi.

11. Mai mult decât atât, ECRI consideră că trebuie să existe posibilitatea completării exhaustive a legislației antidiscriminatorii, inclusiv în acele domenii (spre exemplu, aprovizionarea cu bunuri, locuințe, prestări de servicii, etc.), care nu au în prezent o acoperire legală.

12. În Articolul 4 al Codului cu privire la Asociațiile obștești este interzisă "constituirea și desfășurarea activității asociațiilor obștești ale căror documente statutare propun sau care practică inegalitatea sau ura rasială, religioasă, socială sau de clasă, metode crude (violente) de schimbare a puterii, propagarea violenței, războiului, violarea drepturilor și libertăților omului, sau alte idei și acțiuni care contravin ordinii constituționale a Republicii Moldova și sunt incompatibile cu normele universale recunoscute ale dreptului internațional". ECRI nu dispune de o informație clară asupra faptului cum urmează să fie aplicate aceste prevederi și consideră, printre altele, că ar fi de dorit ca implementarea acestei prevederi să fie monitorizată corect.

- ***Libertatea confesiunii***

13. Legea cu privire la libertatea confesiunii a fost adoptată în anul 1992. Unele prevederi ale acestei legi, spre exemplu, neacceptarea cererii sau stabilirea unor cerințe specifice pentru înregistrare ar putea împiedica activitatea unor grupări religioase. Prin urmare, autoritățile contribuie la încurajarea monitorizării aplicării acestei legi în scopul asigurării neaplicării metodelor discriminatorii.

- ***Legislația referitoare la grupuri minoritare***

14. Legea "privind drepturile persoanelor ce aparțin minorităților naționale" – document, inter alia, ce va prevedea drepturile minorităților de a folosi limba lor în diferite domenii, de a practica religia lor și de a crea asociații și mijloace mass-media – pentru care Consiliul Europei a prevăzut expertize, va fi examinată curând de Parlament. ECRI aspiră la obținerea, în cel mai apropiat timp, a unei concluzii oportune. Intrarea în vigoare a Convenției-cadru cu privire la Protecția Minorităților Naționale, care a fost ratificată de Moldova, va contribui în viitor la stabilirea cadrului legislativ pentru protecția drepturilor persoanelor ce aparțin minorităților naționale.

15. Unele dintre problemele majore depistate în acest domeniu sunt condiționate de drepturile de practicare a limbilor. Din considerente istorice, până în prezent toți etnicii moldoveni vorbesc atât limba moldovenească, cât și limba rusă, 97% din persoanele ce aparțin minorităților naționale (ce constituie mai mult de o treime din populația totală și sunt în marea majoritate vorbitori de limbă rusă) nu vorbesc limba moldovenească, limba oficială a statului. În conformitate cu Legea cu privire la limbă din 1989, cetățenii trebuie să aibă posibilitatea de a alege limba pe care o vor utiliza în relațiile lor cu funcționarii de stat sau cu întreprinderile comerciale. Cu toate acestea, există plângeri din partea reprezentanților minorităților naționale asupra faptului că autoritățile nu respectă întotdeauna dreptul lor de a folosi limba aleasă. Legea de asemenea cere ca funcționarii administrației de stat, a întreprinderilor și organizațiilor care în virtutea atribuțiilor sale, contactează cu cetățenii, să posede suficient atât limba moldovenească, cât și rusă (și – în cadrul teritoriului locuit de găgăuzi – limba găgăuză) pentru a-și putea îndeplini obligațiile sale profesionale. Cu toate acestea, luând în considerație cunoașterea insuficientă a limbii moldovenești de către etnicii ne-moldoveni, aplicarea prevederilor acestei legi a fost amânată pe un termen nedeterminat. ECRI a notat cu

interes, că din 1989 până în 1994, au fost organizate numeroase cursuri de studiere a limbii oficiale la întreprinderi, organizații și instituții. Dar, ECRI este de părerea că, pentru a evita posibilele resentimente din partea minorităților naționale, următoarele eforturile ar putea fi întreprinse, în special pe parcursul acestei perioade de tranziție, reducând la minimum consecințele juridice pentru cunoașterea insuficientă a limbii moldovenești de către reprezentanți. În sfârșit, în viitor ar putea fi elaborate și consolidate măsurile de ameliorare a integrării grupurilor minoritare în societatea moldovenească (spre exemplu, predarea limbii) .

E. Organisme speciale

16. În luna octombrie 1997, a fost adoptată legislația cu privire la înființarea instituției Avocaților Parlamentari. Ei promovează restabilirea drepturilor violate și activează în domeniul ameliorării legislației moldovenești cu privire la protecția drepturilor omului. Avocații vor examina în viitor plângerile despre acțiunile sau inacțiunile organelor administrației locale și centrale, a întreprinderilor și instituțiilor, indiferent de proprietate, cât și a asociațiilor obștești și reprezentanții de toate nivelurile, care au încălcat drepturile și libertățile constituționale. ECRI atrage atenția autorităților la Recomandarea sa generală Nr. 2 asupra organelor specializate pentru combaterea rasismului și intoleranței la nivel național, și speră că Avocații Parlamentari vor activa în direcția aplicării acestei recomandări, acordând o atenție deosebită problemelor de intoleranță și discriminare.

II. ASPECTE POLITICE

F. Primirea ne-cetățenilor și statutul lor

- *Imigrarea și căutătorii de azil*

17. După declararea independenței, mulți moldoveni, care au avut loc de trai permanent în Republicile fostei Uniuni Sovietice, s-au întors în Moldova. Alte grupuri de imigranți sunt constituite, în special, din ucraineni și ruși. Cu toate acestea, xenofobia față de imigranți nu pare a fi acolo una dintre probleme fundamentale.

18. Moldova ne fiind parte la Convenția de la Geneva din 1951 asupra Statutului Refugiaților și la Protocolul său din 1967, nu are în teritoriu un sistem de examinare a cererilor de azil. Deși problema acordării unui prim azil n-a fost abordată formal nici odată. ECRI consideră important faptul ca Moldova să ratifice Convenția și Protocolul și să elaboreze procedura de determinare a refugiaților, ceea ce ar exclude posibilitatea de discriminare, în cazul când ar apărea o asemenea necesitate.

19. Mulți moldoveni au părăsit regiunea din stânga Nistrului, unde s-au confruntat cu discriminarea din partea autorităților autoprocimatei Transnistrii, care în prezent supraveghează regiunea, și s-au strămutat în alte regiuni ale Moldovei, în special în Chișinău.

G. Educare și instruire

- *Pregătirea și instruirea polițiștilor*

20. Deoarece au fost relatate limitări ale cunoașterii drepturilor omului și ale implicațiilor statului de drept, ECRI consideră, că este important ca agenții de menținere a ordinii publice să fie instruiți corespunzător în domeniul legislației cu privire la drepturile omului și tratamentul minorităților etnice și a persoanelor fără cetățenie. O atenție deosebită este acordată în îndrumarul Consiliului Europei "Instruirea poliției cu privire la migranți și relații interetnice".

- *Educație școlară*

21. După cum a fost deja menționat, cunoașterea limbii oficiale de către persoanele aparținând minorităților naționale este minimă și se propagă foarte puțin din lipsa resurselor, manualelor și a corpului didactic. ECRI consideră, că este de o importanță primordială ca autoritățile să facă tot posibilul pentru redresarea situației.

22. ECRI menționează necesitatea constituir cadrului legislativ, ce ar justifica faptul ca toți cetățenii să beneficieze de studiere și de educație în limba lor maternă. De asemenea, aceasta ar încuraja autoritățile să monitorizeze minuțios aplicarea în practică a acestor prevederi relevante. ECRI, de asemenea, accentuează importanța ca toate școlile din Moldova, indiferent de limba de predare, să asigure aprovizionarea extensivă a claselor ce folosesc altă limbă vorbită în țară.

23. În regiunea din partea stângă a râului Nistru, între școlile moldovenesti ce folosesc grafia latină și conducerea autoproclamatei Transnistrii, se atestă o situație tensionată continuă care este cauza unor neliniști serioase. În ultimii ani, a fost reintrodusă folosirea grafiei chirilice și studierea limbii moldovenesti în baza grafiei latine a fost interzisă. ECRI accentuează că grafia latină, care este grafia oficială a limbii moldovenesti, trebuie de asemenea să fie folosită în regiunea de pe malul stâng al Nistrului.

H. Date statistice

24. Deoarece este dificilă elaborarea și implementarea efectivă a politicii în domeniile de interes pentru ECRI fără date exhaustive și sigure, autoritățile au încurajat colectarea lor, în conformitate cu legislația europeană, cu normele și recomandările referitoare la protecția bazelor de date și a datelor cu caracter personal, care va contribui la asigurarea și evaluarea situației și experienței grupurilor vulnerabile, în special, la rasism și intoleranță.

25. Datele statistice referitoare la situația socială și economică a diferitor grupuri de minorități trebuie, în special, să contribuie la dezvoltarea unei politici orientate spre descoperirea posibilei discriminări și să acorde asistență grupurilor dezavantajate.

I. Mijloacele mass-media

26. Cu toate că Moldova se mai confruntă cu probleme referitoare la libertatea mijloacelor mass-media, ele nu influențează în mod direct grupurile minoritare. În 1989 apăreau aproximativ 200 de ziare cotidiene și vre-o 65 reviste. De atunci numărul publicațiilor în limba moldovenească a sporit. Majoritatea programelor televiziunii de stat (Teleradio Moldova) sunt emise în limba moldovenească, dar există de asemenea și emisiuni în limba rusă. Sunt și câteva stații independente de radio. Publicațiile străine sunt liber accesibile, și posturile străine de radio și programele TV, în special cele din Rusia și România, pot fi recepționate fără obstacole.

27. În regiunea de pe malul stâng al Nistrului, care în prezent nu se află sub controlul autorităților Moldovei, situația este marcată de mai multe restricții: programele sunt emise numai în limba rusă, cu toate că există posibilitatea recepționării postului Teleradio Moldova. Publicațiile de pe malul drept nu sunt disponibile, întrucât sunt ziare rusești. ECRI este foarte îngrijorată de această situație.

J. Alte domenii

- Regiunea Găgăuzia

28. Legea Republicii Moldova "Cu privire la Statutul juridic special al Gagauz Yeri – Găgăuzia" din 1994, a fost elaborată cu sprijinul experților Consiliului European, ținându-se cont de situația tensionată din regiunea de sud a Moldovei populată, preponderent de minoritatea găgăuză. În rezultatul colaborării cu Consiliul European, în iunie 1998 autoritățile Moldovei și Găgăuziei au adoptat statutul cu privire la autonomia regiunii în cadrul Republicii Moldova. ECRI subliniază potențiala influență pozitivă pe care ar putea-o avea soluționarea cu succes a acestei probleme asupra situației din regiunea de pe malul stâng al Nistrului.

- Societatea civilă

29. Nu este percepută prezența activă a organizațiilor neguvernamentale, care activează în domeniul rasismului și intoleranței din Moldova. În linii generale, propagarea drepturilor omului și grupurile de informare sunt mici, iar resursele și impactul sunt limitate. ECRI este de părerea că trebuie depistate posibilitățile de susținere și încurajare, în special la nivel local, a cadrului de inițiative, parvenite din partea asociațiilor, organizațiilor neguvernamentale, grupurilor sociale ș.a., precum și consolidarea, și stabilirea relațiilor dintre astfel de grupuri și guvern.

- Comunitatea evreiască

30. În partea Moldovei aflată sub controlul autorităților moldovenesti, nu sunt foarte larg răspândite manifestările de antisemitism. Cu toate acestea, în regiunea de pe malul stâng, sunt deseori observate acțiuni de antisemitism, inclusiv tulburări, declarații antisemite făcute în cadrul sărbătorilor oficiale și circulația publicațiilor antisemite. ECRI

își exprimă îngrijorarea în legătură cu aceste relatări și speră că minimizarea tensiunii din această regiune va contribui la scăderea numărului acestor manifestări. În afară de aceasta, ECRI este de părerea, că trebuie întreprinse măsuri de sporire a reflectării acestor evenimente în mijloacele de informare în masă, în special în cele care circulă pe malul stâng al Nistrului, ceea ce este necesar pentru combaterea și infirmarea tuturor manifestărilor antisemite.

- **Comunitatea țiganilor / Roma**

31. În general, țiganii / Romii moldoveni, sunt foarte dispersați și se poate afirma, că ei se află în aceleași condiții de viață ca și restul populației. Dar, se pare că, sentimentele lor devin mai vulnerabile, atunci când ei locuiesc în grupuri compacte și există relatări referitoare la abuzul autorităților publice, precum și persistența stereotipurilor și prejudecărilor. Autoritățile pot monitoriza situația prin intermediul, inter alia, colectării datelor, elaborării programelor concrete de ameliorare a situației sociale și culturale a populației Romilor.

* * *

Date generale furnizate de autoritățile naționale:

Din cauze consecvente, ECRI în rapoartele sale "de la țară la țară", a reprodus numai date statistice din răspunsurile guvernelor la chestionarele ECRI. Chestionarul a fost trimis autorităților Moldovei la 22 iulie 1996. Autoritățile Moldovei n-au răspuns la chestionarul ECRI.

* *Populația: 4 320 000 (la începutul anului 1997). Cifra este culeasă din publicația Consiliului Europei "Recent demographic developments in Europe" (vezi bibliografia).*

BIBLIOGRAFIE

Această listă bibliografică conține sursele importante consultate pe parcursul examinării situației din Moldova: ea nu include toate sursele diverse de informare (mass-media), contactele din cadrul țării, NGO naționale, etc), care au fost utilizate.

1. Report on the application by Moldova for membership of the Council of Europe, Parliamentary Assembly, ADOC 7278
2. Report on the application by Moldova for membership of the Council of Europe, Parliamentary Assembly, ADOC 7325
3. Report on the application by Moldova for membership of the Council of Europe, Parliamentary Assembly, ADOC 7331
4. Opinions of experts on various draft laws of the Republic of Moldova, European Commission for Democracy through Law
5. Legal Measures to combat racism and intolerance in the member States of the Council of Europe, Swiss Institute of Comparative Law of Lausanne, CRI (98) 80, Council of Europe publication
6. Reports of the OSCE Mission to Moldova 1997 and 1998
7. Annual Report 1997, Amnesty International
8. Annual Report 1997, International Helsinki Federation
9. Country Reports on Human Rights Practices for 1997, U.S. Department of State
10. Roma Rights, Newsletter of the European Roma Rights Centre, Summer 1997
11. Antisemitism world report 1995, Institute for Jewish Policy Research and American Jewish Committee
12. Antisemitism world report 1996, Institute for Jewish Policy Research and American Jewish Committee
13. From ethnopolitical conflict to inter-ethnic accord in Moldova, European Centre for Minority issues, March 1998
14. The New Russian Diaspora, Vladimir Schlapentokh, Munir Sendich and Emil Payin ed., London, 1994